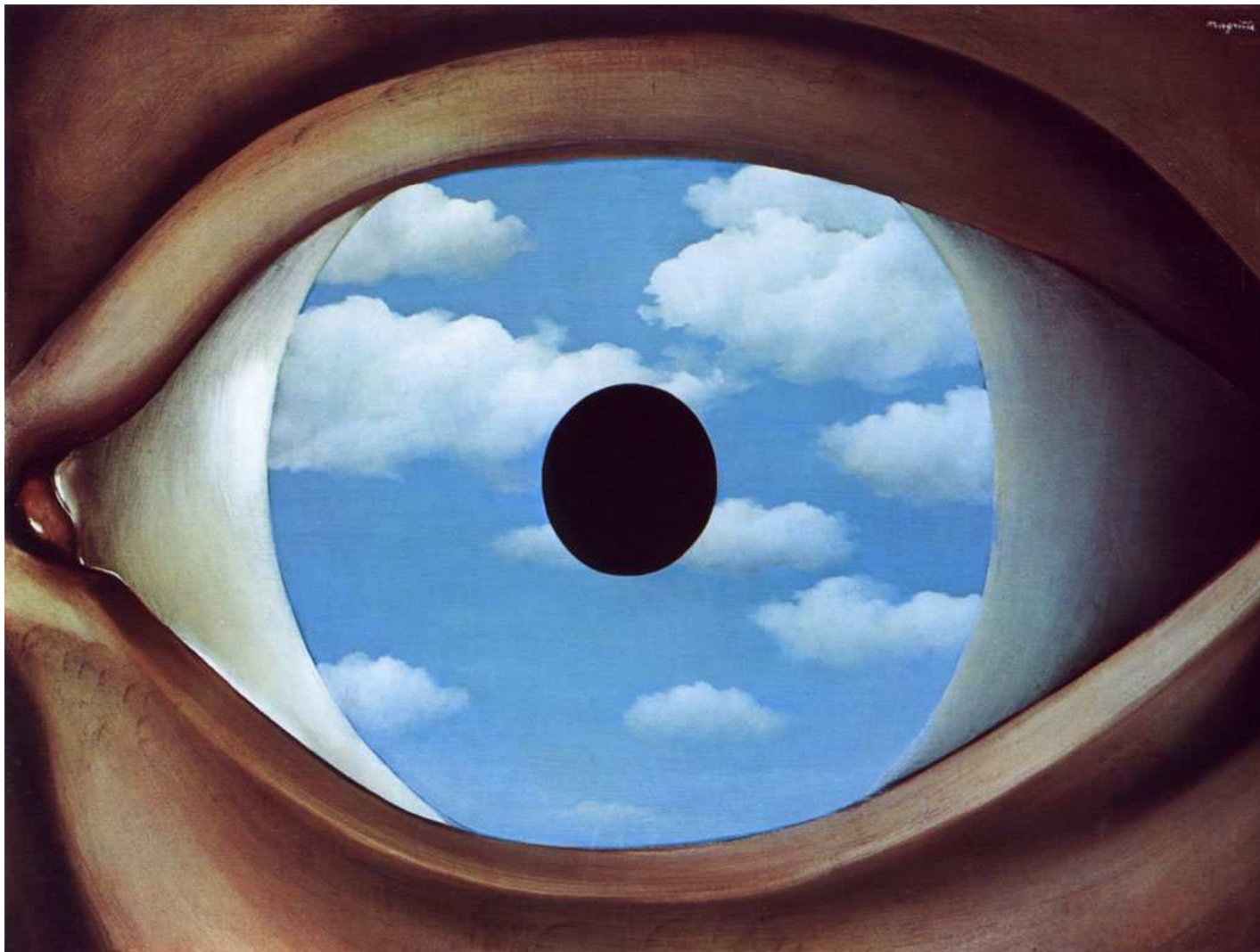

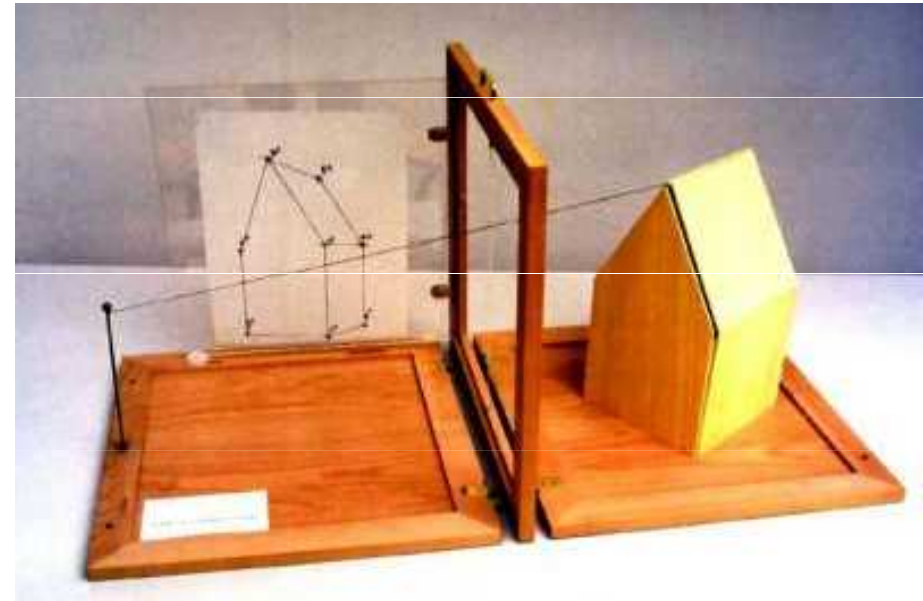
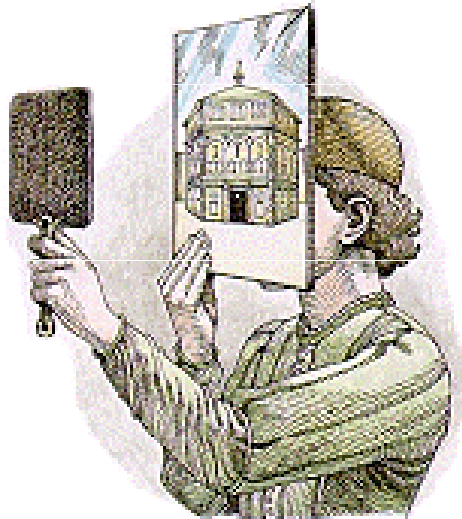
Téma 4: Zobrazení a percepce

René Magritte, Falešné zrcadlo, 1928

4a/

Konstrukce obrazového prostoru

Perspektiva - definice

„Perspektiva je geometrická transformace, spočívající v *projekci* trojrozměrného prostoru do prostoru dvojrozměrného (do rovny plochy) podle určitých pravidel zaručujících, že budou zachovány informace o promítnutém prostoru; ideálně by měla perspektivní projekce umožnit mentální rekonstrukci promítnutých objemů a jejich uspořádání v prostoru.“ (Jacques Aumont, *Obraz*. Praha 2003, s. 214)

Etymologie: lat. *prospicere*, vyhlížet

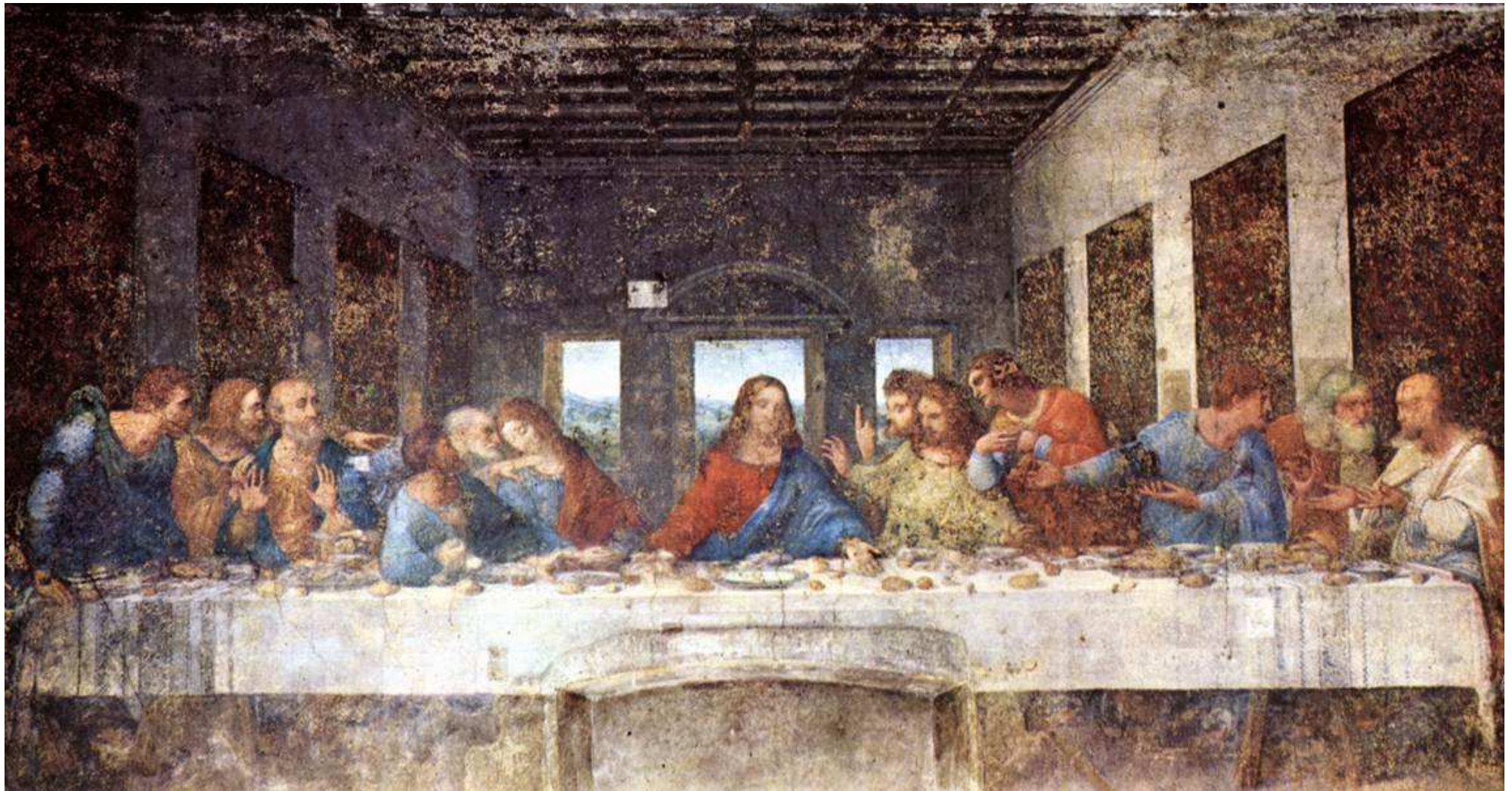
Andrea del Castagno, Poslední večeře, 1449-1457, Florencie, Cenacolo di Santa Apolonia

Piero della Francesca (škola)
Pohled na ideální město, cca 1460

Leonardo da Vinci,
Poslední večeře Páně, 1495-1498

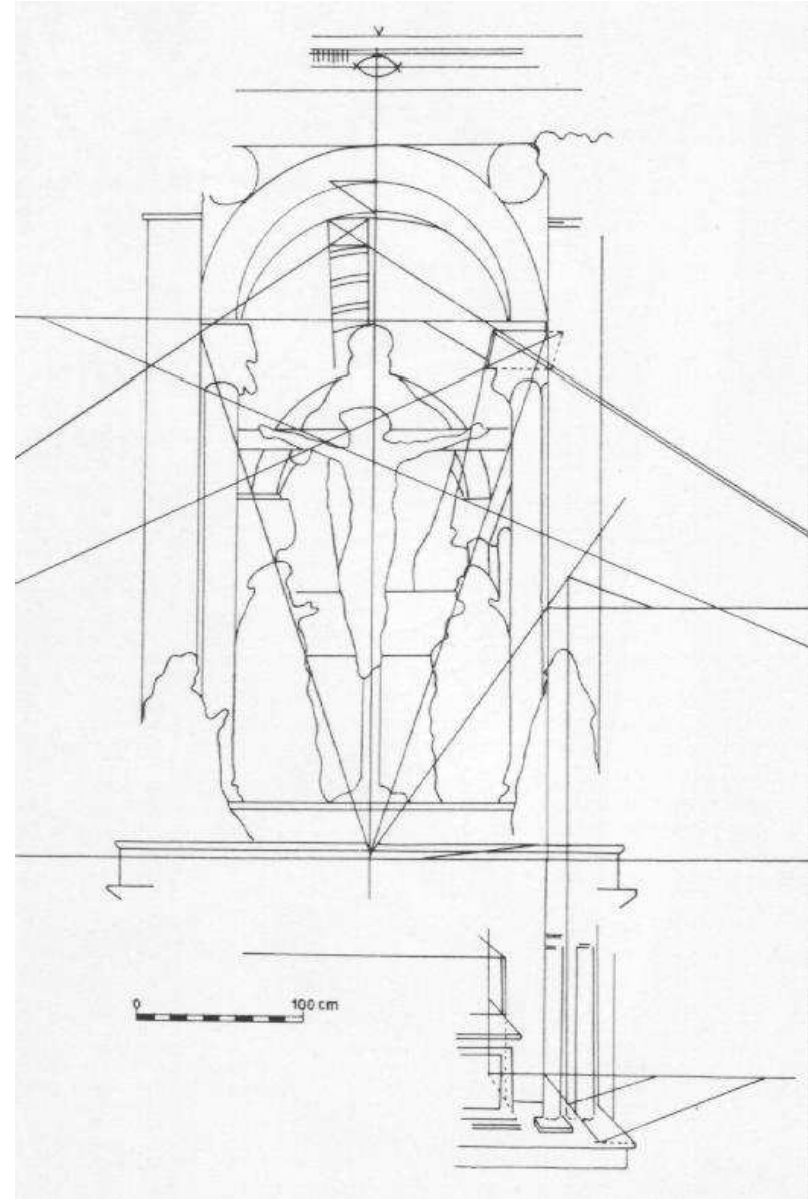
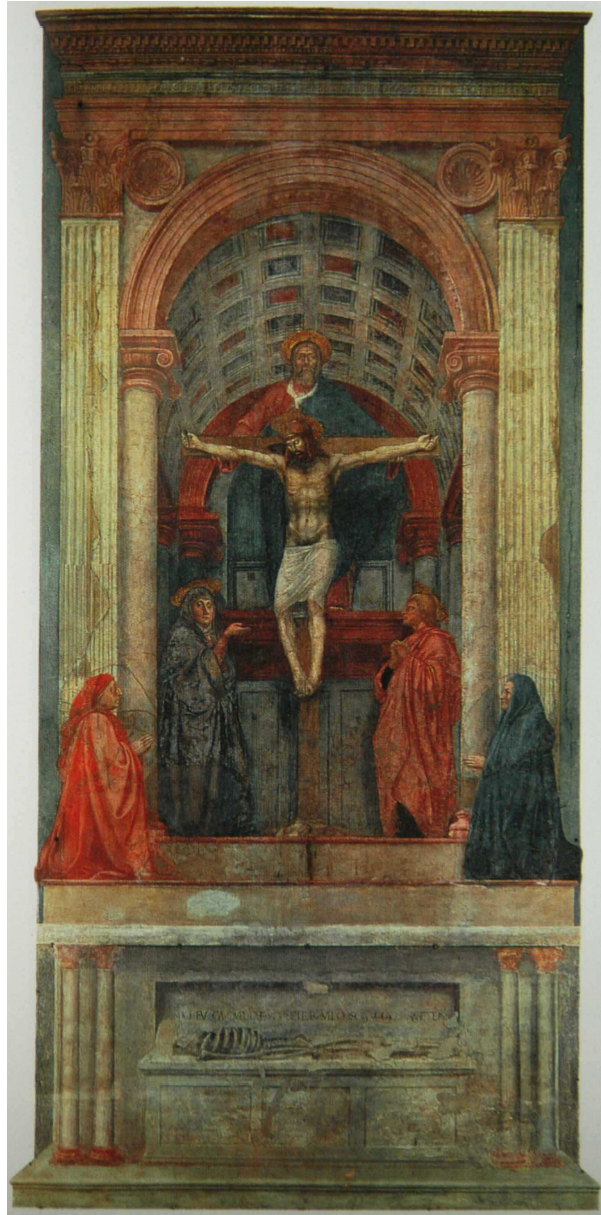
Izometrická projekce

Kenko Shokei, cca 1500

Grafický design fy Q*bert, 1982

Masaccio, Nejsvětější Trojice, 1425-1428 Firenze, Santa Maria Novella

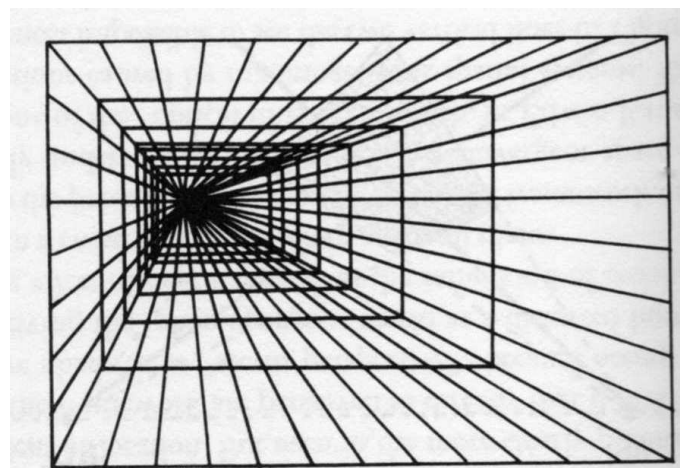
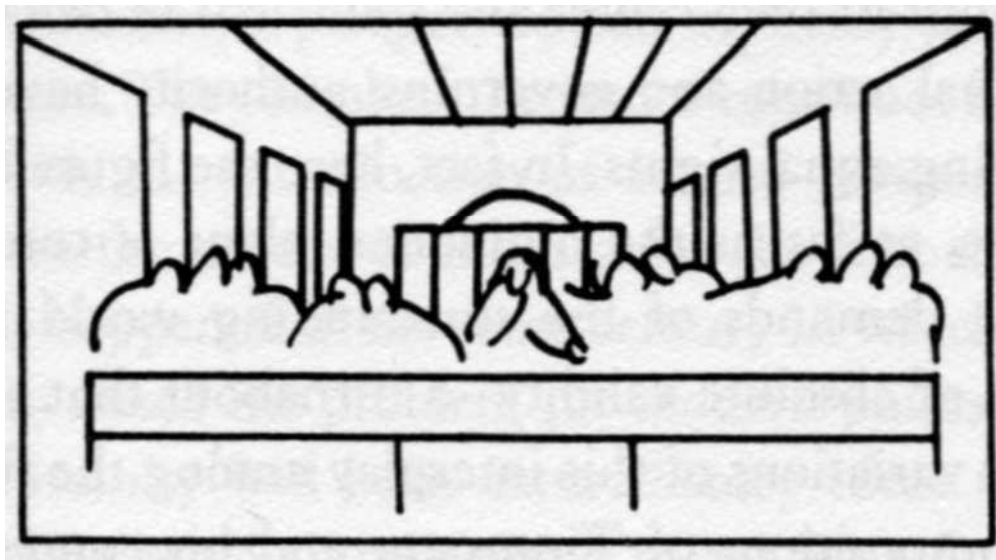

Srovnání obrazového prostoru dle R. Arnheima

Poslední večeře Páně

Leonardo da Vinci

Tintoretto

Tintoretto

Poslední večeře Páně, cca 1570

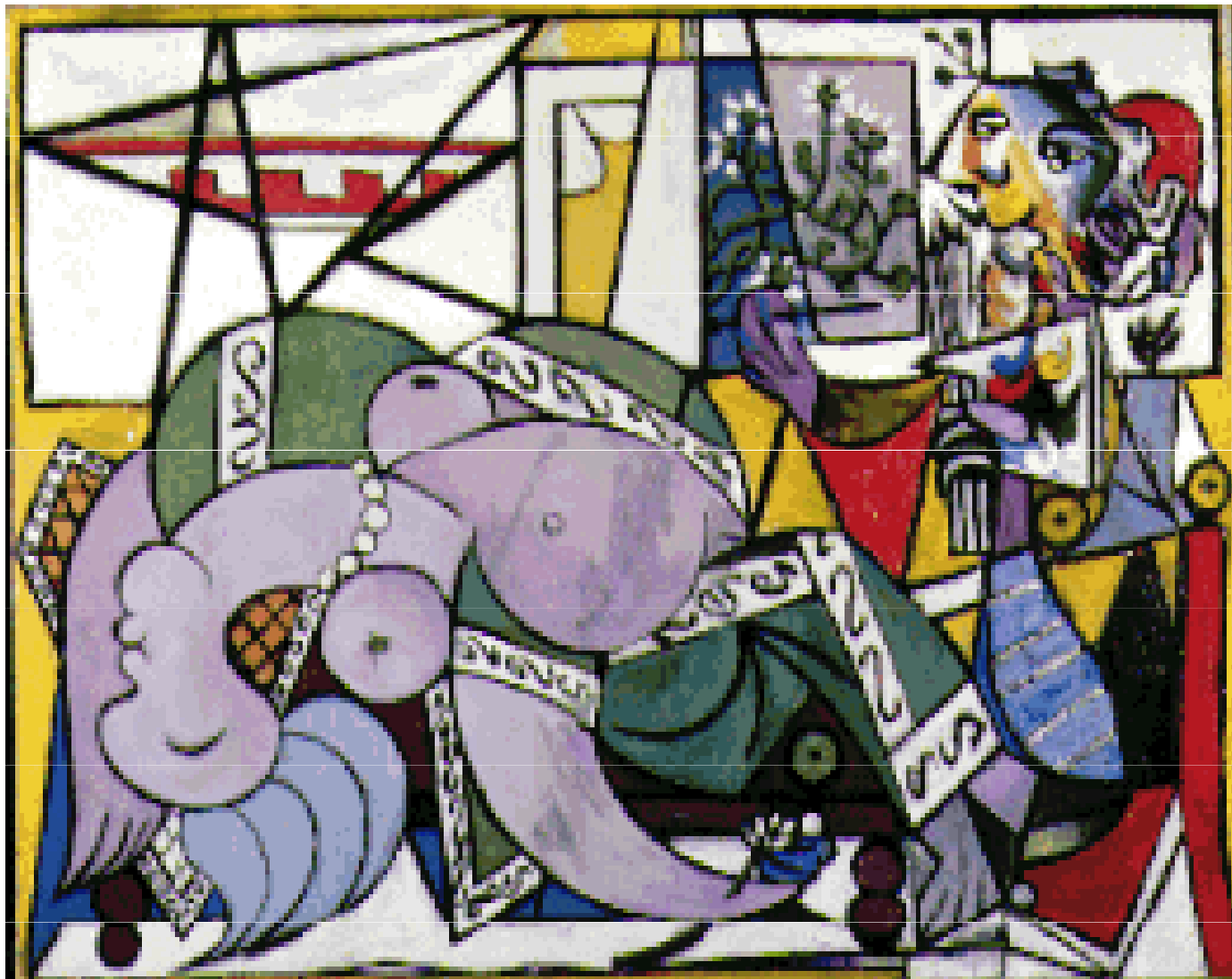

Giorgio da Chirico

Melancholie a tajemství ulice, 1914

Pablo Picasso, Ateliér, 1934

Perspektiva jako symbolická forma

Studie o zobrazení místa a prostoru

- Ernst Cassirer, *Filosofie symbolických forem*, 1923-1929
- Erwin Panofsky, *Perspektiva jako symbolická forma*, 1927
- Historikové umění Pierre Francastel, Hubert Damisch, Mario Praz
- Rudolf Arnheim, *Art and Visual Perception*, 1954

Perspektiva realitu pouze neodráží, ale také konstruuje.

- Oko pozorovatele se projekčně stává středem zobrazeného univerza, což mu umožňuje obsáhnout zobrazený svět. Perspektivní těžiště, situované v oku, vytváří z diváckého subjektu aktivní centrum a původce významu.
- Geometrické uspořádání obrazu vzbuzuje dojem, že i skutečný svět podléhá racionálnímu, geometrickému řádu.
- Aby zobrazené mělo maximální účinek, divák musí přijmout hledisko určené tvůrcem. Pozorovatelské oko je monokulární, singulární a odtělesněné.

(Petra Hanáková, sb. *Výzva perspektivy*. Praha 2008, s. 87.)

Různé druhy perspektivy

- *Lineární centrální* perspektiva (*perspectiva artificialis*): rovnoběžky se sbíhají v jednom bodě
- *Angulární*, neboli *kosá* perspektiva: využívá dvou kompatibilních úběžníků
- *Nakloněná* perspektiva: využívá tři úběžníků, strany zobrazených předmětů nejsou rovnoběžné s rovinou obrazu
- *Paralelní* perspektiva (asijské umění): rovnoběžné hrany se nesbíhají
- *Inverzní (převrácená)* perspektiva zobrazuje rovnoběžné hrany jako sbíhající se před rovinou obrazu
- *Bifokální* perspektiva: rovnoběžky se sbíhají ve dvou neslučitelných úběžnících

(P. Hanáková, sb. *Výzva perspektivy*. Praha 2008, s. 99.)

Atmosférická perspektiva
Joachim Patinir, Krajina se sv. Jeronýmem, cca 1520

Anamorfoza

Hans Holbein ml., Vyslanci, 1519

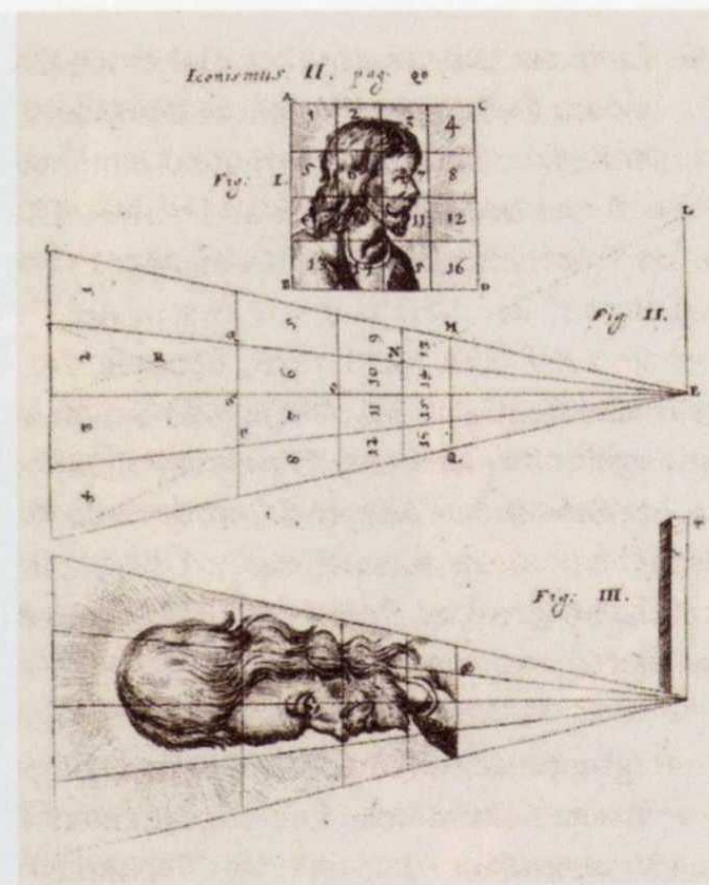

Anamorfóza

Úběžník není konstruován před obrazem, ale ve stejné úrovni s povrchem obrazu. Pokud není zvoleno správné místo pro pozorování, zobrazený předmět zůstává nejasný.

7. William Scrots: Král Edward VI., 1546

8. Gaspar Schott: Geometrický přenos obrazu, *Magia universalis*, 1671

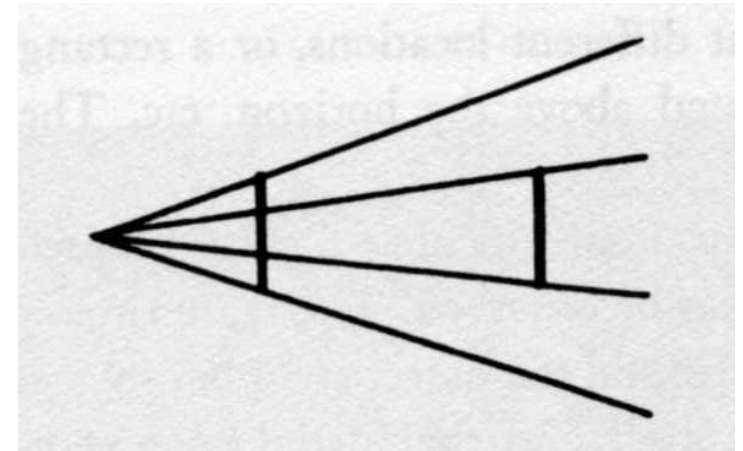
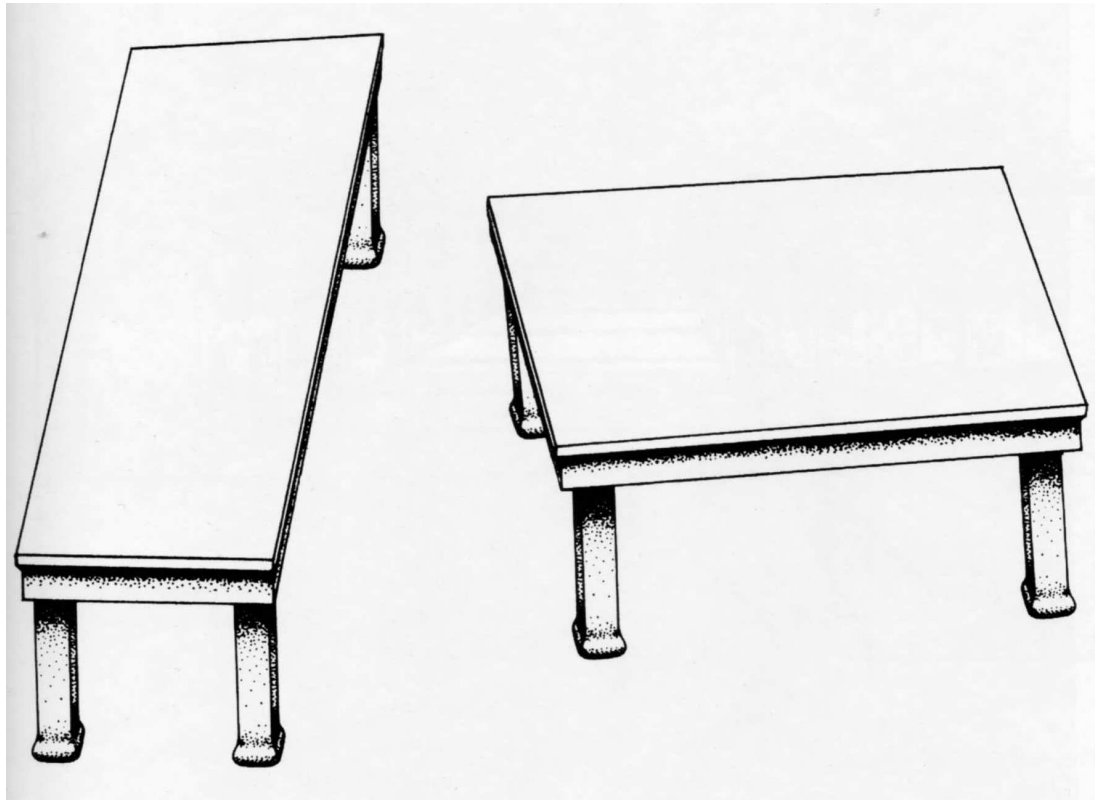
Perspektiva a moc
Zrcadlová galerie zámku ve Versailles, cca 1669-85

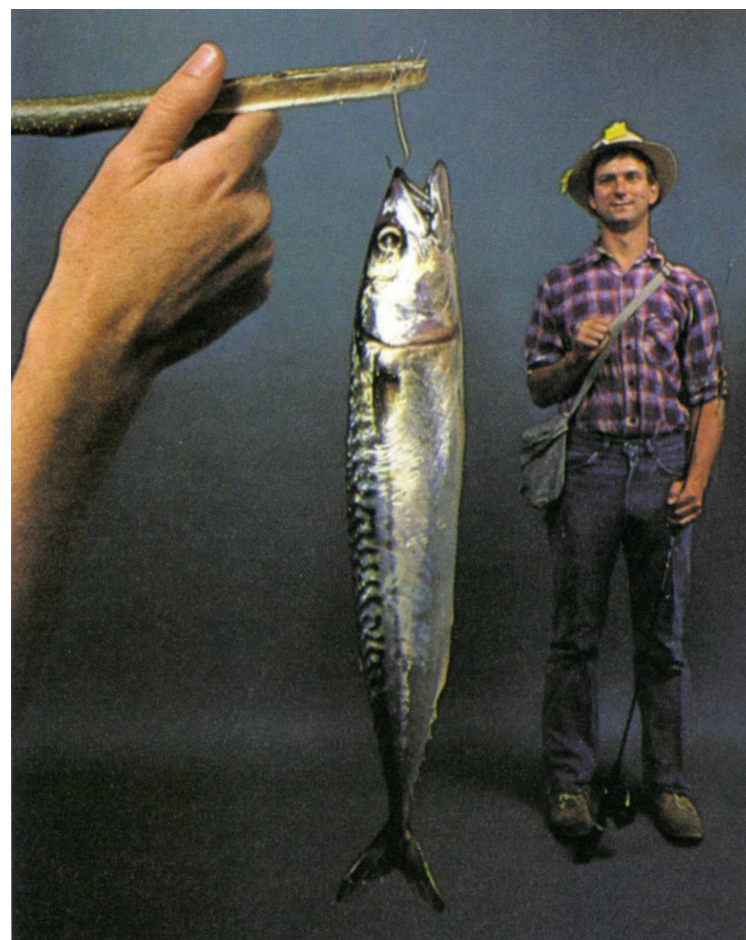
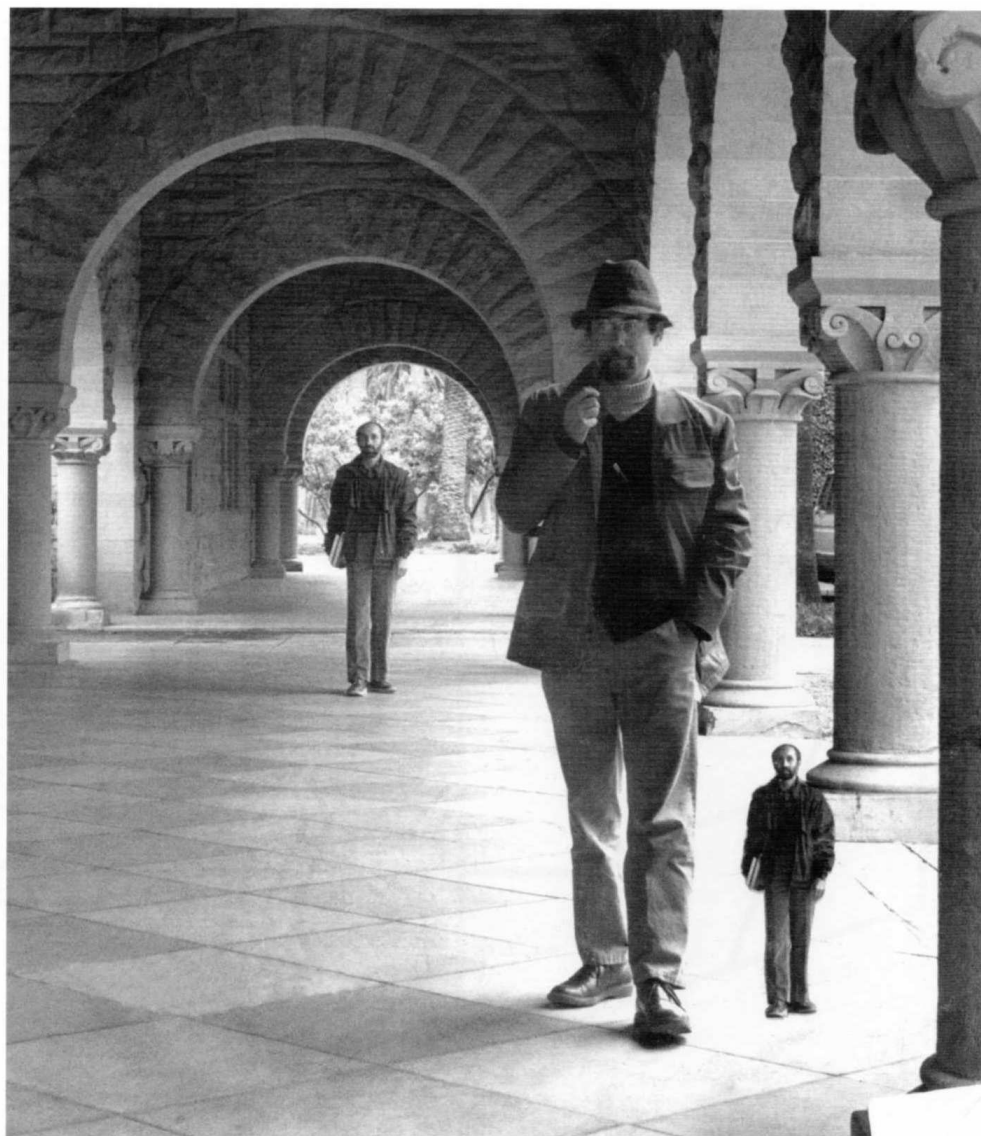
Perspektivní iluze

Shepardovy stoly

Ponzova iluze

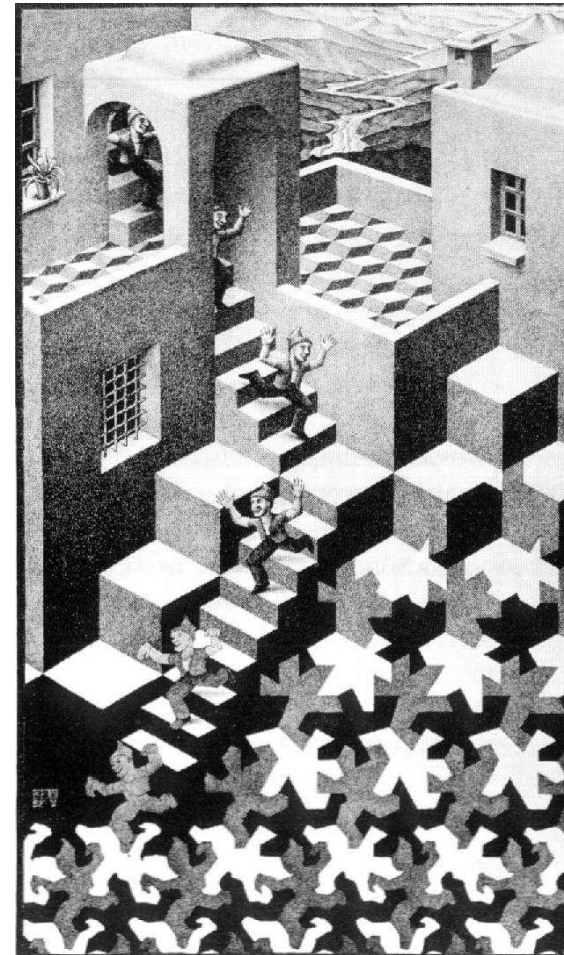
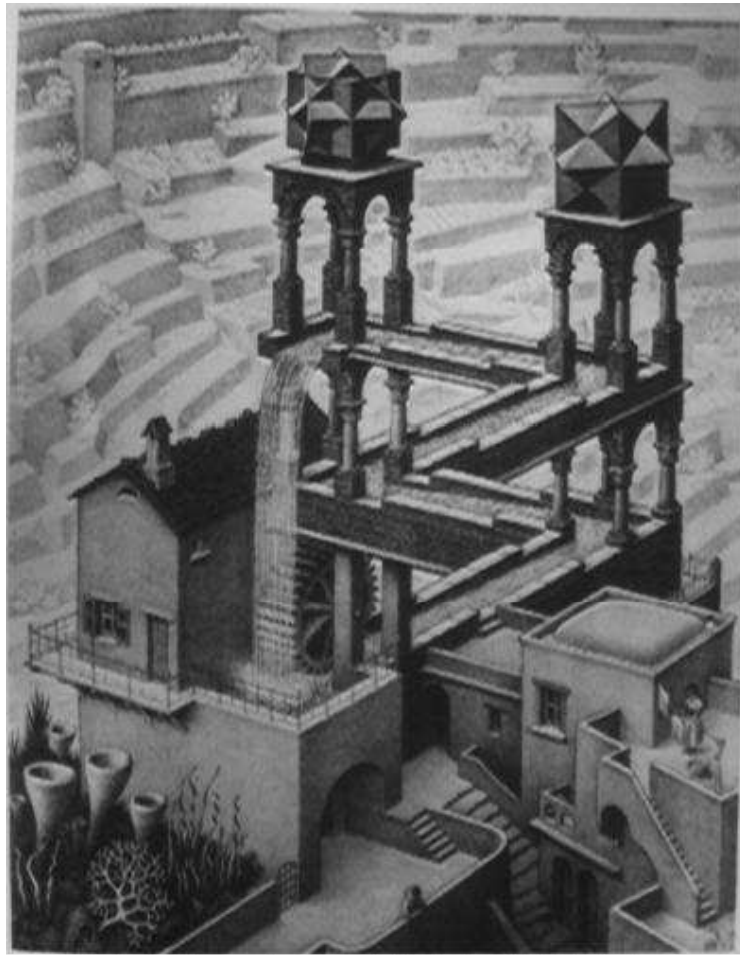

Hallwayova iluze

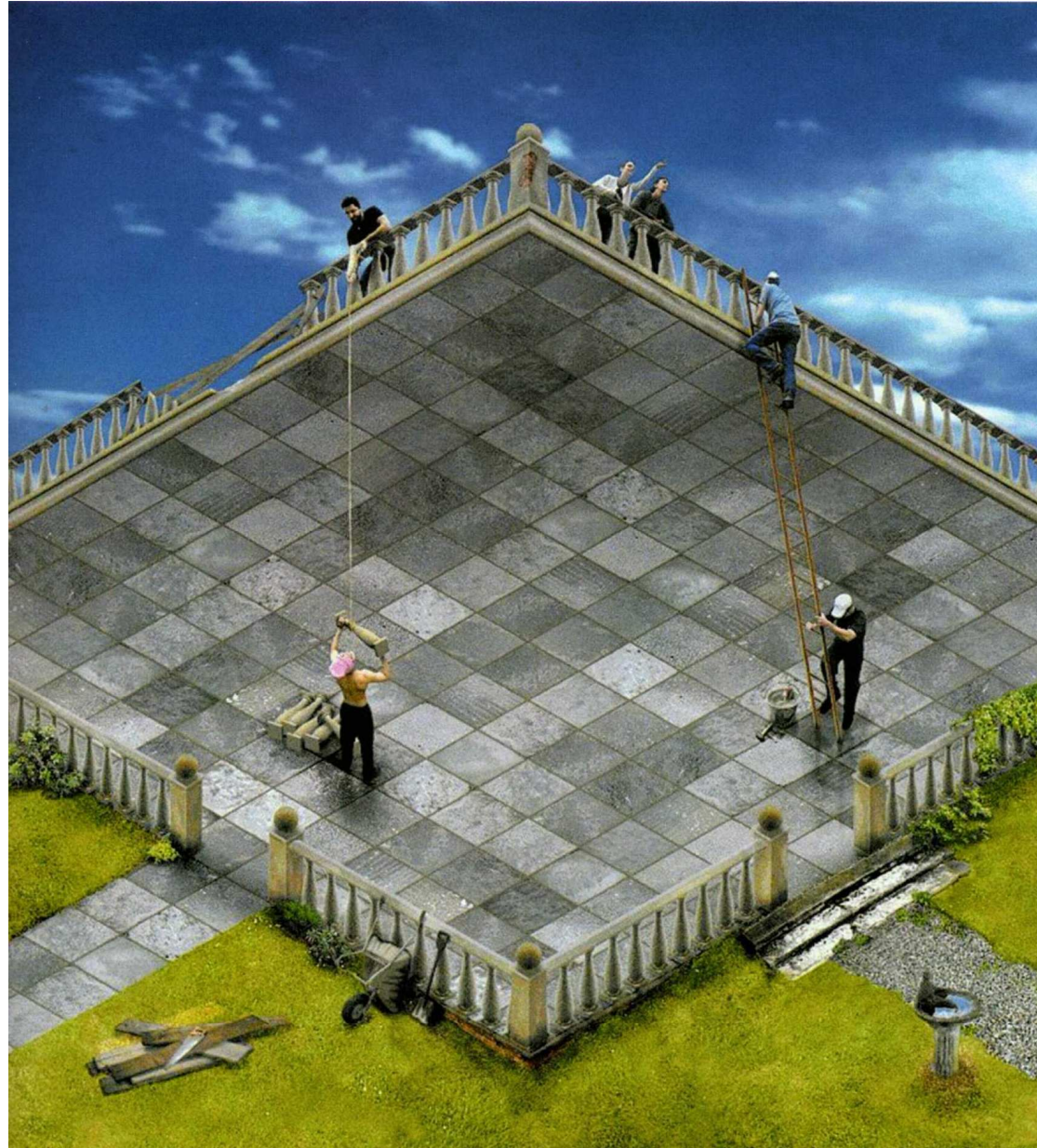
Perspektivní iluze

M. C. Escher: Vodopád, 1961, Schodiště, cca 1960

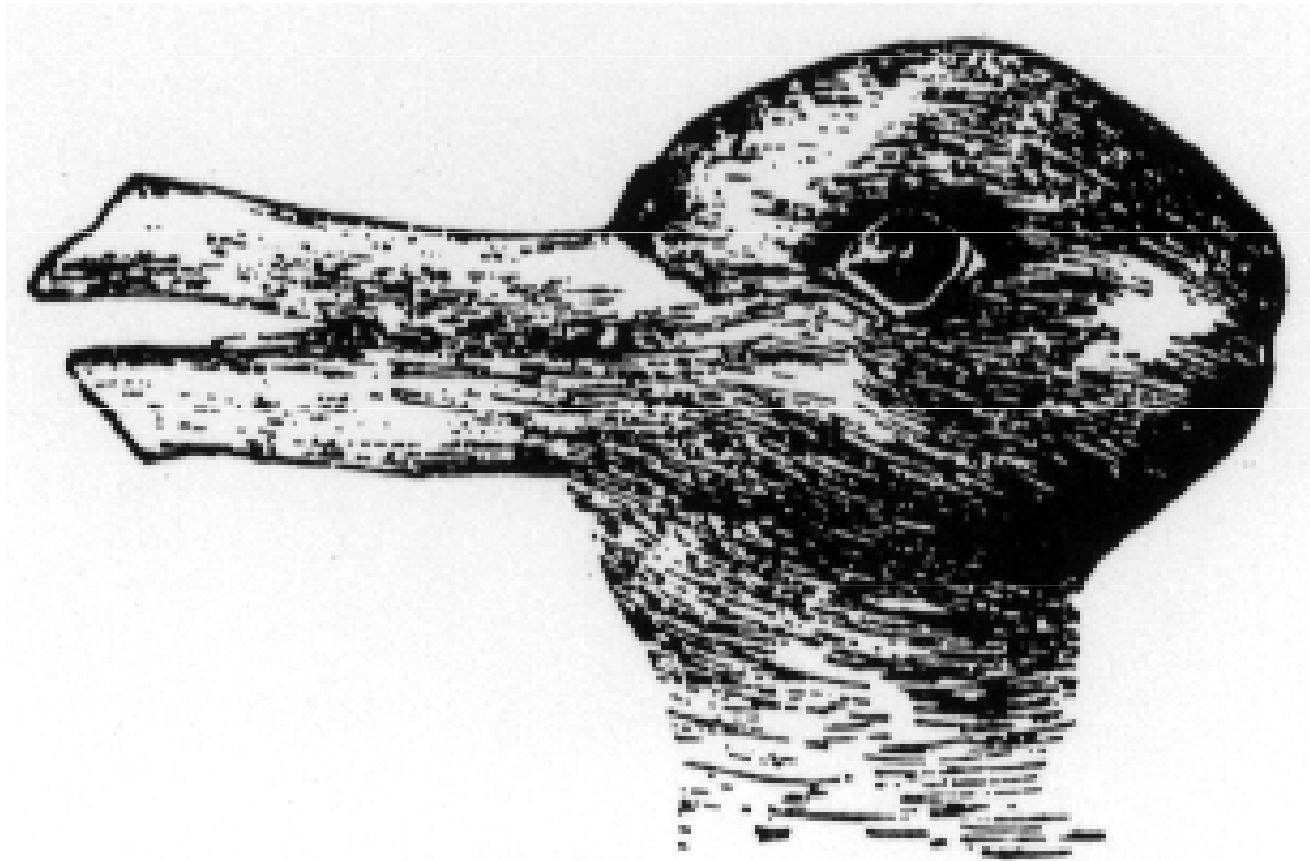

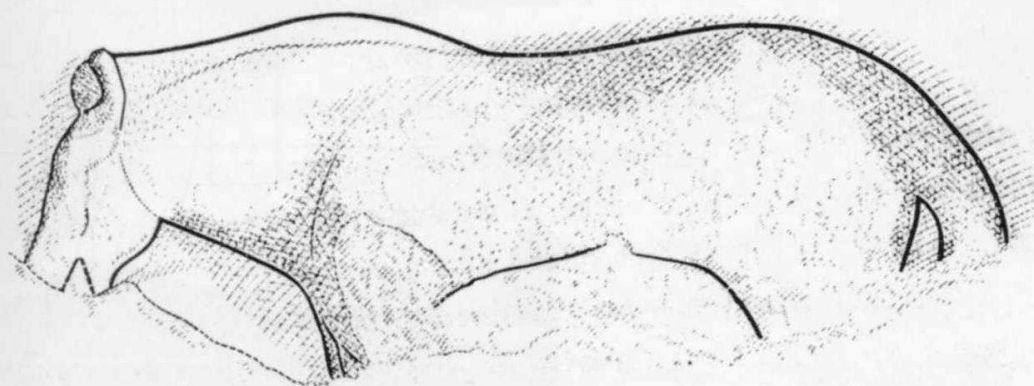
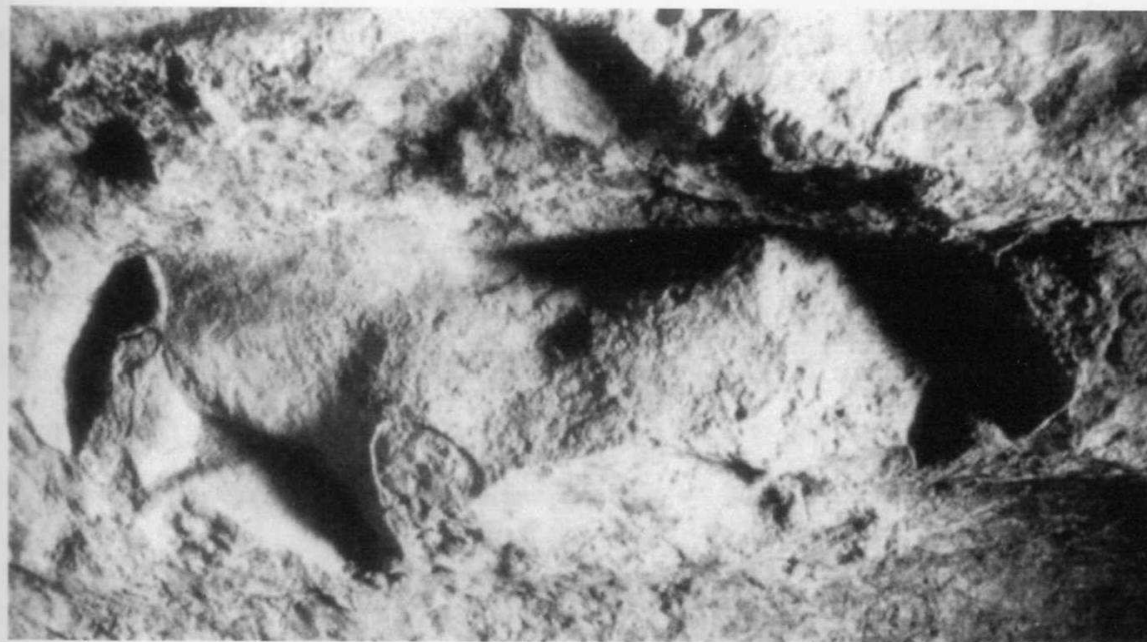
Perspektivní iluze / Nemožná figura

Zdroj: Al Seckel, *Incredible Visual Illusions*

4b/ Optické iluze

obr. 2.1 Zobrazení prehistorického koně, Cap Blanc, Francie.

„Experiment karikatury“

Zdroj: E. H. Gombrich, *Umění a iluze*

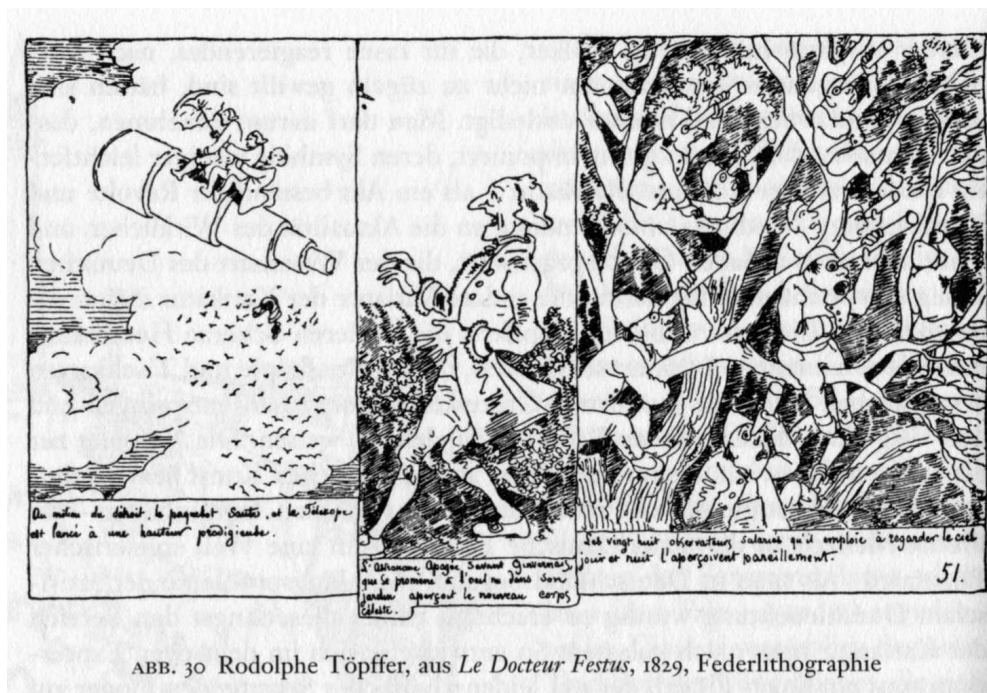
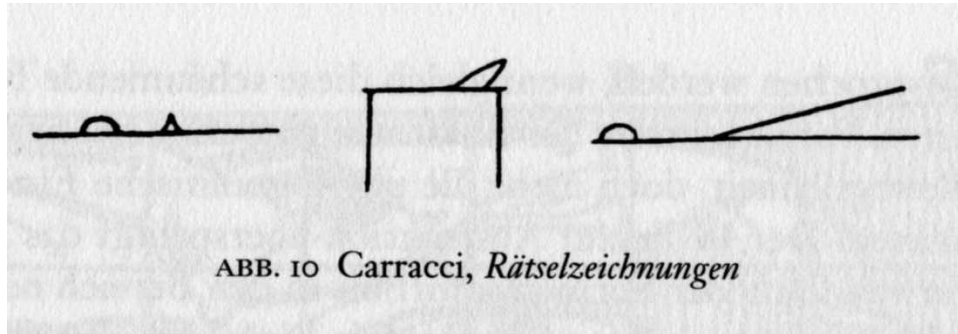

ABB. 30 Rodolphe Töpffer, aus *Le Docteur Festus*, 1829, Federlithographie

reverzibilní figury Giuseppe Arcimboldo

Zelenina v míse / Zelinář, cca 1590

reverzibilní figury

„Francouzské hlavy“ z 19. stol.

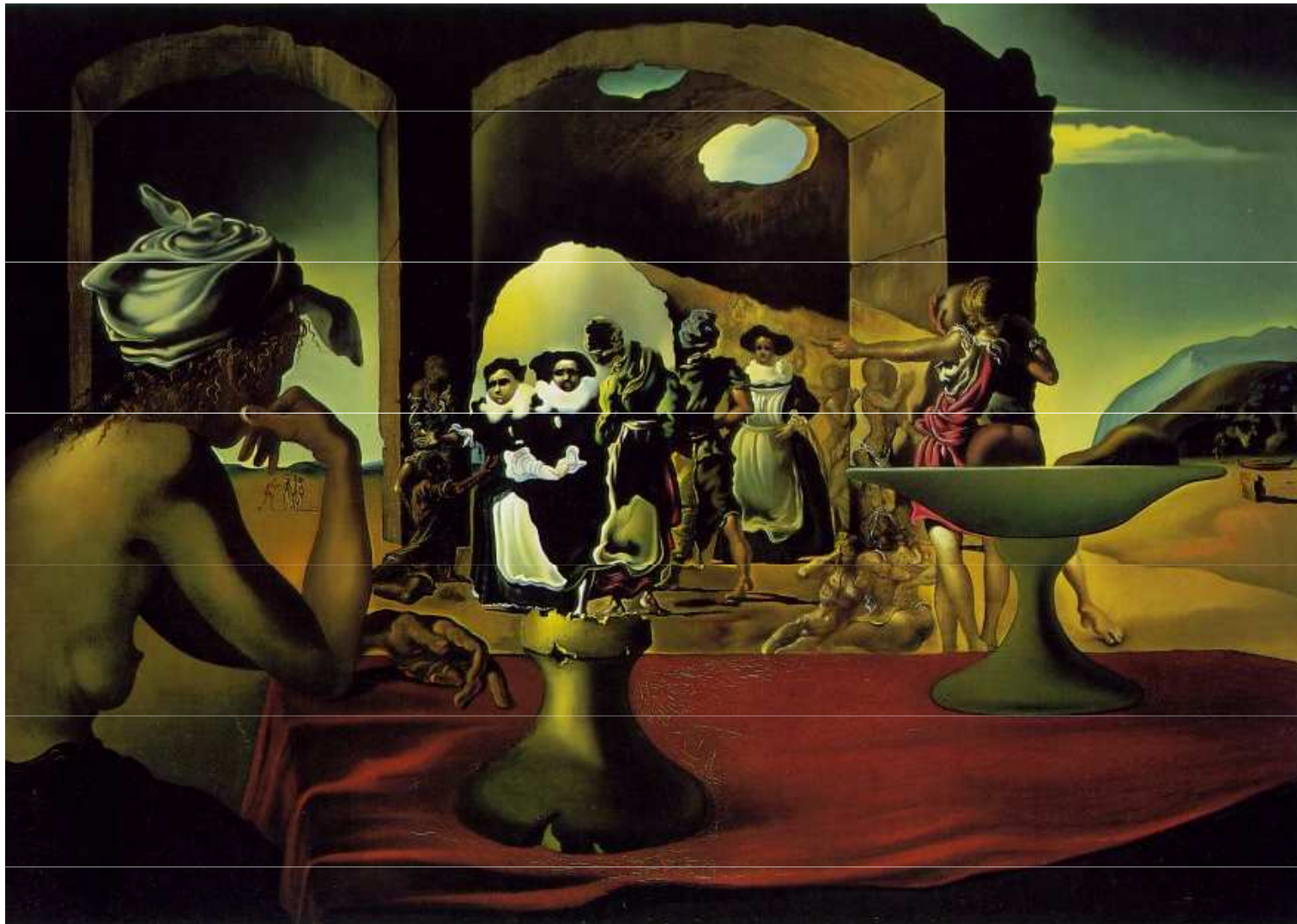

vztah figury a pozadí

Zdroj: Al Seckel, op.cit.

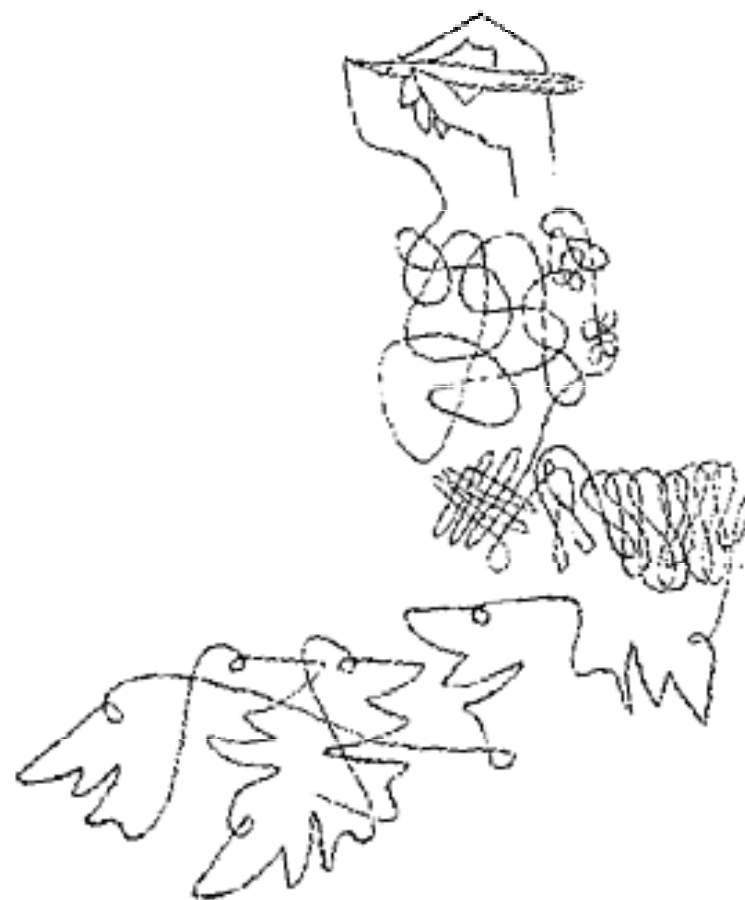
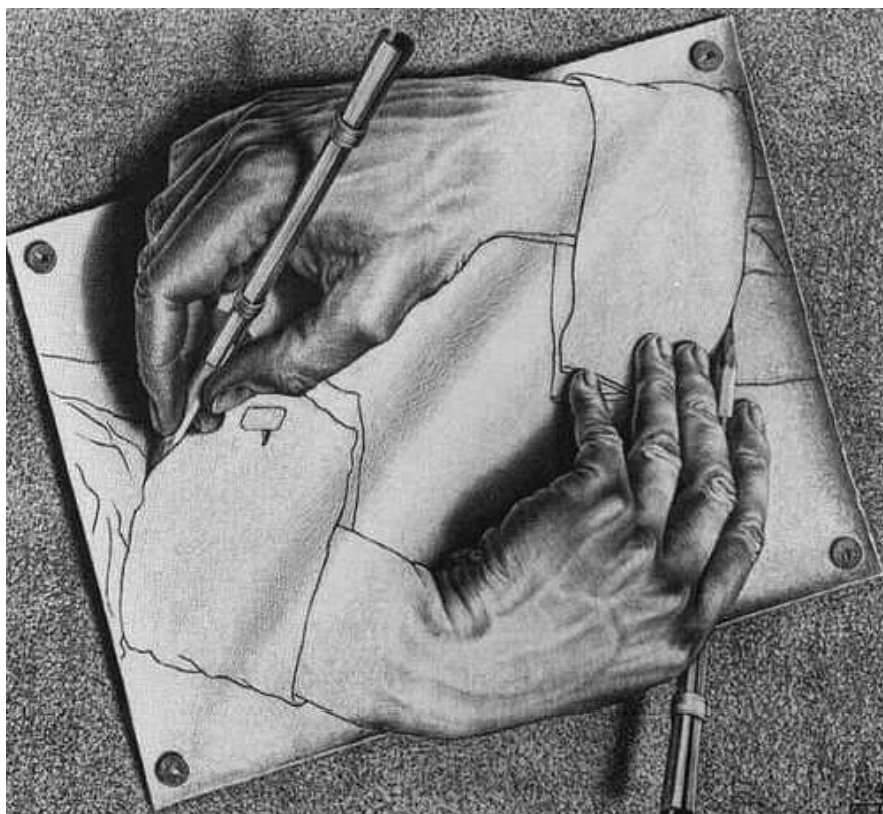

Salvador Dalí, Trh s otroky
se zjevením neviditelné Voltairovy busty, 1940

M. C. Escher, Ruce, 1948

Saul Steinberg, Nekonečná kresba, cca 1960

Optické iluze: Eye Center, University of Illinois

- <http://images.google.cz/imgres?imgurl=http://www.uic.edu/com/eye/LearningAboutVision/EyeSite/OpticalIllustions/Images/duckbun.gif&imgrefurl=http://www.uic.edu/com/eye/LearningAboutVision/EyeSite/OpticalIllustions/DuckRabbit.shtml&h=207&w=308&sz=51&hl=cs&start=1&tbnid=sKsRb77VNM8o3M:&tbnh=79&tbnw=117&prev=/images%3Fq%3Dduck%2Brabbit%26gbv%3D2%26svnum%3D10%26hl%3Dcs%26sa%3DG>